

Kärnan av beslut

En fallstudie över EU:s beslut att inleda inträdesförhandlingar
med Turkiet

Abstract

I denna uppsats analyseras de faktorer som ligger bakom beslutet att låta Turkiet inleda inträdesförhandlingar med EU. Dessa faktorer analyseras utifrån Allison's tre modeller: Rational Actor Model, Organizational Behavior och Governmental Politics. Modellerna beskriver olika komponenter som låg till grund för beslutstagandet.

I vår analys belyses först de statliga aktörerna och deras motiv för att ge Turkiet kandidatstatus och ett datum för eventuella förhandlingar, enligt Rational Actor Model. Därefter belyses de organisatoriska strukturerna bakom EU och dess inverkan på det faktiska inledandet av förhandlingarna enligt Organizational Behavior. Slutligen nämns kortfattat Governmental Politics, som behandlar nyckelpersoner och förhandlingskonstellationer, eftersom modellen ej kunnat genomföras i sin helhet.

Uppsatsen har som uppgift att tillämpa de olika modellernas styrka i den specifika fallstudien och utgör en ny syn inom europeisk integration.

Nyckelord: EU, Turkiet, utvidgning, statligt agerande, organisatoriskt beteende, Europeiska kommissionen

Antal tecken: 68 601

Innehållsförteckning

1	Inledning	Fel! Bokmärket är inte definierat.
1.1	Syfte och problemformulering	Fel! Bokmärket är inte definierat.
1	Inledning	1
1.1	Syfte och problemformulering	1
2	Teori	3
2.1	Allisons modeller	3
2.1.1	Rational Actor Model.....	3
2.1.2	Organizational Behavior	4
2.1.3	Governmental Politics.....	4
3	Metod & Material	5
3.1	Metod	5
3.2	Material	5
4	Modell I – Rational Actor Model	7
4.1	Vändpunkten – 1999	7
4.1.1	Grekland – en nyckelspelare	8
4.1.2	Tyskland – en Turkisk förespråkare?.....	9
4.2	Turkiet får ett efterlängtat datum – 2002	10
4.2.1	Turkiet inleder en charmoffensiv	12
4.2.2	Storbritannien – en trojansk häst i EU?.....	13
4.2.3	Frankrike och Tyskland – sida vid sida.....	13
4.3	Efterspelet av 2002 – stenen har börjat rulla.....	14
5	Modell II – Organizational Behavior	15
5.1	Ansökan om medlemskap	15
5.2	Kommissionens organisation	15
5.3	Santerkommissionens arv.....	16
5.4	Prodikommisionens arbete.....	17
5.4.1	Prodikommisionen 1999 -2002.....	17
5.4.2	Prodikommisionen 2002-2004.....	18
5.5	Barrosokommisionen.....	19

5.6	Europaparlamentets roll	20
6	Modell III – Governmental Politics.....	21
6.1	Förhandlingar om medlemskap.....	21
6.2	Nyckelpersoner.....	21
6.3	En uppmaning	22
7	Resultat	23
7.1	Resultat - Modell I.....	23
7.2	Resultat - Modell II	24
7.3	Resultat - Modell III.....	25
8	Slutledning.....	26
9	Referenser.....	27

1 Inledning

Turkiet har sedan 1963 samarbetat med EU och inledde 1996 en gemensam tullunion. Landet blev medlem i Nato 1952 och sedan 1949 Europarådet. Trots detta har landet inte lyckats bli en fullskalig medlem i EU och står ännu idag utanför.

Under 2000-talet har EU genomgått stora förändringar vad gäller antalet medlemmar i unionen. Hittills har EU utvidgats med tio nya stater under 2004 och ytterligare två kom med den 1 januari 2007. Flera av de nya staterna i unionen har tillhört det gamla östblocket i Europa och därmed har den historiska tanken bakom EU om ett europeiskt samarbete för fred tagit ett stort kliv framåt.

Med så pass många nya medlemmar i unionen har diskussioner uppstått om framtiden för EU och dess vidare utveckling. Detta är av särskilt intresse för Turkiet. Turkiet ansökte 1987 om medlemskap i dåvarande EG men på grund av många problem inom landet uteblev förhandlingarna ända fram till oktober 2005. Många av de tio nya medlemsländerna ansökte först på 1990-talet och är medlemmar idag vilket gör att Turkiets ”förlovning” med EU har varat längre än vanligt.

Turkiet utgör såväl stora möjligheter som svårigheter för EU. Landet har en befolkning på 70 miljoner, en ekonomi som genom åren har varit instabil, motsättningar mellan olika befolkningsgrupper, tveksamheter kring mänskliga rättigheter, en militär som historiskt har haft en stark ställning i landet och dessutom är majoriteten av befolkningen muslimer. Samtidigt ses stora möjligheter med Turkiet som en EU-medlem då landet har en ung befolkning (till skillnad från resten av EU), stora ekonomiska såväl som politiska möjligheter då man gränsar till Mellanöstern och kan agera som en bro mellan Europa och den islamiska världen. Alla dessa punkter och många fler utgör underlag till beslut och förhandlingar kring Turkiets framtida, eventuella medlemskap i unionen, som ännu idag ser oviss ut.

1.1 Syfte och problemformulering

När Graham Allison kom ut med sin bok ”The Essence of Decision - Explaining the Cuban Missile Crisis” 1971 (och senare en andra upplaga 1999), lämnade den djupa avtryck i studiet av internationell politik. Allison visade att beroende på vilka teoretiska ”glasögon” man tar på sig, så får man inte bara olika svar på sina frågor, utan man ställer även olika frågor. Boken visade att det kan finnas fler än en ”sanning” till varför vissa val görs i viktiga beslutsprocesser.

Vi vill i vår uppsats undersöka om EU:s beslut att inleda förhandlingar med Turkiet kan förklaras med hjälp av Allison's tre modeller (dvs. "Rational Actor Model", "Organizational Behavior" och "Governmental Politics"). Vi förstår att dessa tre teorier här måste appliceras till helt andra områden än vad som tidigare gjorts, men vi anser ändå att det finns olika förklaringsfaktorer, även inom detta område.

Vår problemformulering lyder som följande:

- Varför gav EU klartecken till Turkiet om att inleda inträdesförhandlingar?
- Kan vi applicera Allison's modeller för att besvara ovanstående fråga?

Detta vill vi alltså försöka svara på genom att använda oss utav Allison's teorier. Andra frågor som genast dyker upp är exempelvis: finns det någon modell som förklarar händelsen bättre än de andra?

Efter en genomgång av de tre olika modellerna kommer vi att använda oss utav Allison's "cook book questions" för att se om modellerna är hållbara för vår uppgift. Vi anser att allt detta är genomförbart även om vi inser att modell tre kommer att bli problematisk, och vi hoppas att, om inte förändra och skaka IP-forskningen helt, så i alla fall bidra med en nyttig diskussion inom grenen av Europeisk integration.

2 Teori

Vår ambition är att försöka förklara frågeställningen med hjälp av Allison's tre modeller. Vi anser att det finns faktorer i dessa, som gör att vi kan välja en händelse som EU:s beslut att låta Turkiet inleda inträdesförhandlingar, som är värda att undersöka. Vi vill alltså pröva Allison's teorier för att se om de kan förklara problemet. Studien får således en teoriprovande karaktär med syfte att stärka teoriernas förklaringskraft.

Vi anser även att studien har högre ambitioner än att endast pröva teorierna, eftersom de appliceras på helt nya områden. Detta orsakar dock också problem som vi har varit medvetna om, då modellerna hade andra förklaringssyften än det vi försöker oss på. Vi vill utvidga teorierna till ett nytt område för att försöka visa att det finns förklaringsfaktorer som kan användas även i IP-teorier om Europeisk integration. Detta gör att vår uppsats även får karaktären av en teoriutvecklande studie (Esaiasson m.fl. 1999 s. 41).

2.1 Allison's modeller

2.1.1 Rational Actor Model

Modellen är en klassisk teori där beslutsprocessen kan analyseras men använts också som en ekonomisk teori eller inom spelteorin. Utgångspunkten är att stater eller regeringar är rationella och arbetar i ett vinstmaximerande syfte. Modellen består av ett antal kärnpunkter som utgör teorin. Det första är att man förutsätter att staten eller regeringen, här omvandlat till agent, har ett antal mål och förutsättningar som har olika konsekvenser. Man antar att agenten har en payoff-funktion där man kan värdera sina förutsättningar utifrån ett visst handlande och dess konsekvenser för att uppnå sitt mål. Det andra är att det finns ett antal alternativ som agenten måste välja bland vid en specifik situation och att agenten kan differentiera dessa alternativ. Det tredje är att till varje alternativ finns ett antal konsekvenser eller utkomster av valet som kommer att försäkra att ett visst alternativ kommer att väljas. Det sista handlar om valet, ett rationellt val kommer att väljas där ett alternativ med konsekvenser värderas högst i agentens payoff-funktion (Allison - Zelikow 1999 s. 18).

I ett större perspektiv kan man även räkna in situationen som agenten (staten) befinner sig i och vilka möjligheter och risker agenten är beredd att ta för att bäst nå sina mål.

2.1.2 Organizational Behavior

Utgångspunkten här är att en regering består av flera organisationer och dessa organisationer kan analyseras utifrån organisatoriska arbetsprocesser och praxis som är vanliga för medarbetarna inom organisationer, alltså inte det som utgörs av enskilda individer. Typiskt är att det finns procedurer och arbetsfördelningar för att genomföra ett visst uppdrag och nå detta mål. Organisationer kan skapa möjligheter att nå vissa mål som annars hade varit omöjliga genom att skapa rutiner. Dessa rutiner skapar ett beteende som leder fram till att en viss organisatorisk kultur skapas som medlemmarna ärver när de tas in i organisationen. Resultatet blir en organisation med en egen identitet.

För att underlätta organisationens arbete skapas så kallade SOPs (Standard Operating Procedures), som arbetarna följer. Dessa följs eftersom arbetarna inte skall behöva ta hänsyn till varje specifik situation när de ska ta beslut, vilket hade gjort arbetet väldigt långsamt, utan kan arbeta efter vissa normer och regler som existerar inom organisationen för att underlätta arbetet. Dessa SOPs är trögföränderliga och ändras först när en katastrof eller ett fel sker (så kallat "learning" sker), p.g.a. att man följt sina SOPs inom organisationen (Allison - Zelikow 1999 s. 169).

2.1.3 Governmental Politics

Här finns ett mer specifikt individperspektiv. En regerings beteende kan här förstås som resultatet av ett spel med att köpslå och kompromissa. En analys av politik, där personer inom olika hierarkiska ställningar i regeringen förhandlar. Däremot kan olika personer förekomma, sådana som vanligtvis är en central spelare arbetandes för regeringen eller andra som är inbjudna för ett visst ändamål. Förhandlingsprocessen går fram och tillbaka och beslut kan formis och omformas flera gånger. Olika ämnen behandlas varje dag och dessa behandlas av olika personer som har sitt eget sätt att arbeta på. Så för att kunna förklara varför ett visst beslut togs eller varför ett visst mönster av beteende uppstår så måste man identifiera själva spelet och spelarna och se koalitioner, förhandlingar och kompromisser (Allison - Zelikow 1999 s. 255-57).

Faktorer som spelar in i analysen av Governmental Politics är att man tittar närmare på olika institutioner som delar makt dvs. folk som sitter på olika stolar och skall nå fram till ett gemensamt beslut och deras förmåga att övertala, förhandlingsprocessen, folks makt att välja vissa beslut samt relationer mellan nationer (Allison - Zelikow 1999 s. 299-300).

Typiskt för detta är även det man kallar "groupthink", eftersom viktiga beslut ofta tas i små grupper så uppstår en samstämmighet mellan parterna som psykologiskt driver fram en konsensus vilket förtrycker ovilja och konsiderationen för andra alternativ (Allison - Zelikow 1999 s. 283).

3 Metod & Material

3.1 Metod

De modeller som Allison använder sig av i "Essence of Decision" vill vi applicera på en fallstudie. Vår ambition är att även vi ska använda oss av modellerna och applicera dessa på en fallstudie som befinner sig inom ett annat område. Fallstudien får således delvis en heuristisk art, i den bemärkelsen att vi använder oss av en etablerad teoribildning och försöker applicera dessa på ett helt nytt tillämpningsområde. Vår uppsats inriktar sig på att vara en kvalitativ fallstudie. Detta eftersom fallstudien inte bygger på någon analys med statistik. Om vi följer Alexander Georges (1979) beskrivning så ligger fokuseringen inte på ett land eller en händelse utan på beslutsfattandet som grundar sig på beteende. Vår ambition är att försöka vara ingående och finna vilka processer som leder fram till ett beslut inom vår fallstudie. Strukturen bygger på att vi använder oss av existerande teori på nytt fall. Att utveckla eller att förfinas teorier genom att använda sig av fallstudie beskrivs av Harry Eckstein (1975) att den har inslag av en komparativ analys och kan skapa generaliseringar. Vår fallstudies tyngdpunkt är att testa teorier men vi må förfinas och utveckla en del.

Vi är medvetna om problemen som medföljer vid fallstudier och att för långtgående slutsatser om de tre modellernas styrka i vår fallstudie, kan bli felaktiga (Esaiasson m.fl. 1999 s. 120). Vi är dock ödmjuka inför uppgiften och inser att vi inte kan komma fram till "en sanning" vad gäller EU:s beslutstagande i fallet Turkiet. Vårt mål är att avslöja och påpeka att det faktiskt existerar sådana förklaringsfaktorer som är viktiga om man skall förstå beslutsfattandet i EU.

3.2 Material

Vi kommer att använda oss av såväl primär- som sekundärmaterial i undersökningen av vårt fall. Vi har lyckats ta del av kommissionens årliga rapporter om utvecklingen i Turkiet och dess väg mot att uppfylla Köpenhamnskriterierna för inträde i Unionen. Detta primärmaterial hoppas vi skall hjälpa oss med att få validitet till våra slutsatser, inte minst vad gäller "Organizational behavior"-perspektivet. Vi har även tagit del av stora delar av sekundärmaterial i området om EU och Turkiets eventuella inträde i Unionen. Det är framförallt böcker och artiklar från statsvetenskapliga journaler som har

använts här, men även artiklar från tidsskrifter. Problemet som vi kan se med vårt materialurval är, som vi även tidigare nämnt, att Allison's modeller (i synnerhet modellerna två och tre) aldrig tidigare applicerats på en uppgift som den vi står inför. Därför har vår utmaning varit att samla ihop material som är relevant för vår uppgift, eftersom händelsen ligger så nära i tiden. Förmodligen hade man kunnat använda sig av bättre material framförallt till modell tre, i synnerhet genom att använda sig av intervjuer av viktiga personer. Vi har dock haft stora begränsningar vad gäller den möjligheten, inte minst tidsmässigt. Därför blir också vår tredje modell lidande av detta, eftersom det är materialet som utgör restriktioner för vad som är möjligt att undersöka (Lundquist 1993 s.107).

Tidigare IP-forskning vad gäller EU:s utvidgning och integration har främst fokuserats kring klassiska teorier såsom intergovernmentalism, federalism och socialkonstruktivism (se Diez - Wiener 2004). Vi menar inte att dessa perspektiv är felaktiga eller inte kan förklara fenomenet, men vi menar dock att det även finns andra viktiga perspektiv som kan fungera som förklaringsfaktorer och som behöver belysas.

Intergovernmentalism är nära besläktad med vår Rational Actor Model, och här står staterna i centrum. Intergovernmentalism är enligt Schimmelfenning en variant av rationalism speciellt designad för att förklara Europeisk integration (Schimmelfenning 2004 s. 88). Enligt teorin är staterna dock främst intresserade av mer samarbete om det genererar en ekonomisk vinst för samtliga. Att Turkiets inträde till EU skulle vara en ekonomisk triumf för medlemsländerna är för oss inte troligt. Därför väljer vi att även fortsättningsvis hålla oss till Allison's modell för att förklara beslutet.

Federalister vill se ett enat EU som fungerar som en enhetlig stat. Man vill att EU fungera som en enda röst utåt i världen och få länderna att dra åt samma håll (Burgess 2004 s. 40). Ur ett federalistiskt perspektiv skulle det inte vara lönsamt för EU att inleda förhandlingar med Turkiet, då landet skulle tillföra många komplikationer i beslutsprocessen, och göra den långsammare.

Schimmelfenning menar att man ur ett konstruktivistiskt perspektiv ser delade normer, identitet, kultur och värderingar som viktiga vid EU utvidgning (Schimmelfenning 2003 s. 152). Normer, kultur, värderingar och identitet i all ära, men vi anser att dessa faktorer inte riktigt håller när vi tittar på EU:s beslut att ingå förhandlingar med Turkiet. Landet är väldigt olikt andra EU-länder, inte minst kulturellt då man är ett muslimskt land. Turkiet har länge haft brister i de mänskliga rättigheterna, ekonomisk obalans, en alltför stark militär (i jämförelse med andra EU-länder) och svag jämställdhet mellan män och kvinnor. Alltså är det varken normer eller delade värderingar som har spelat roll vid EU:s beslut. Vad gäller identitet så har Turkiet i flera århundraden blickat mot Europa, men för européer har oftast Europa slutat vid Grekland. Det måste alltså finnas andra förklaringar till varför Turkiet och EU ingick dessa förhandlingar den 3 oktober 2005.

4 Modell I – Rational Actor Model

Enligt Rational Actor perspektivet är staterna enhetliga aktörer som själva bestämmer reglerna i världsordningen. Systemet är anarkiskt och varje stat måste försöka införskaffa sig så mycket makt och inflytande som möjligt för att garantera sin säkerhet. Det är det Europeiska rådet som beslutar vilka länder som kan beviljas kandidatstatus, därför är det således medlemsländerna som har den största makten vid utvidgningsfrågor (Muftuler - McLaren 2003 s.18). Eftersom varje stat agerar rationellt och egennyttigt, kan man också förvänta sig att anledningen till varför EU bestämde sig för att ge klartecken åt Turkiet till förhandlingar, kan sökas i medlemsländernas intressen.

Turkiet hade ansökt om medlemskap redan 1987, men blivit nekade. 1997 ansökte man igen, i hopp om att man nu efter krigets slut (samt efter att man inrättat en gemensam tullunion med EU i 90-talets ”optimismande”), skulle få kandidatstatus. EU ansåg dock att Turkiet fortfarande hade en lång väg att gå, vad gäller reformer för att möta de så kallade Köpenhamnskriterierna och valde därför att ännu en gång neka Turkiet kandidatstatus. Detta sågs som ett svek från de turkiska ledarna och man valde därför att frysa relationerna med EU, men hotade även att blockera dialogen och arbetet i enandet av Cypern (Dinan 2005 s. 156). Från EU:s håll satt man nu i en jobbig sits eftersom Cypern var en av de 12 länder som man hoppades få in i unionen 2004 och man ville inte ha in ett delat land. Turkiet däremot ansåg att anledningen till varför man hölls utanför, trots att man stöttat väst under hela kalla kriget (nu skulle däremot forna soviet-stater och ex-kommunistiska stater få medlemskap), berodde på islamofobi.

Detta är bakgrunden till händelsernas vändpunkt, först 1999 då landet fick kandidatstatus, men även 2002 då medlemsländerna bestämde datum för eventuella förhandlingar. Men vad var det då som hände mellan 1999 och 2002, som fick medlemsländerna att göra en totalvändning?

4.1 Vändpunkten – 1999

1999 pågick ännu ett krig på Balkan, mitt framför näsan på EU och dess medlemsländer. Europa och EU var inte så säkert mark som man tidigare trott, och man hade inte heller lärt mycket av sina misstag i Bosnien. I Kosovo pågick en etnisk rensning av albaner, och EU var ännu en gång paralyserat och oförmögna att ta till handling. Någonting var tvunget att ske.

EU:s medlemsländer hade ännu en gång blivit ”tagna på sängen” av sin oförmåga att agera. Detta gjorde att man nu blev ännu mer benägna om att ge EU militär kapacitet, till att sköta någon form av krishantering. Ett sådant förslag hade

först lagts fram av Tony Blair i december 1998 i St. Malo i ett försök att visa sig som en pro-europé, och den franske presidenten Jacques Chirac (som länge velat ha en union kapabel till militära aktioner) stöttade förslaget fullt ut. När sedan Nato styrkor, ledda av USA, framgångsrikt lyckades få Milosevic att ge upp och ge sig av från Kosovo blev EU:s medlemsländer fast beslutna om att skapa militära medel åt EU (Dinan 2005 s.598). För att få tillgång till dessa skulle dock EU-länderna vara tvungna att ”låna” tillgångar av Nato för krishantering, såsom den i Kosovo eller Bosnien. Problemet var att Natos medlemsländer var tvungna att godkänna detta, och där satt Turkiet med en vetorätt som kunde ödelägga EU:s planer om denna så kallade ”Rapid Reaction Force”¹.

Turkiet hade inte gjort en hemlighet av att man var missnöjda med EU:s avslag av deras ansökan 1997, och som medlem i både Nato och Western European Union (WEU) ville man att EU:s tillgångar till Nato-medel skulle bestämmas på ett ”från fall till fall-basis”, dvs. att Nato skulle bli tvungna att godkänna alla eventuella interventioner från EU:s sida. Detta istället för förslaget som andra Natoländer stöttade, nämligen att detta skulle ske per automatik, dvs. EU får automatiskt tillgång till militära medel och behöver inte få det godkänt varje gång (Muftuer - McLaren 2003 s. 27). På så sätt blockerade Turkiet hoppet om att EU själva skulle kunna intervensera nästa gång man får en krissituation på sin egen bakgård.

Förutom detta insåg medlemsländerna att man måste stabilisera Öst- och Centraleuropa, för att garantera sin egen säkerhet. Oroligheter på Balkan hade lätt kunnat sprida sig även till andra delar av Europa, för att inte tala om de ekonomiska problemen till följd av massmigration från de drabbade områdena. I detta område ligger även Turkiet och vi anser att Kosovokriget kan ha gjort så att många europeiska ledare blev medvetna om att ett stabilt Turkiet leder till stabilitet även i andra delar av EU. Muftuler & McLaren hävdar exempelvis att:

”At the same time, relations between Turkey and the EU are likely to have tremendous impact on the functioning of Turkish democracy and in turn, the stability of the region” (Muftuler - McLaren 2003 s.18).

Genom att ge Turkiet kandidatstatus hoppades alltså medlemsländerna på att man både kunde försöka stabilisera området runt EU, och samtidigt komma närmare ett positivt beslut, vad gäller sin militära styrka. Allt detta pekar på rationellt medvetna beslut i syfte att öka medlemsländernas säkerhet.

4.1.1 Grekland – en nyckelspelare

Grekland har haft långtgående historiska konflikter med Turkiet och har även haft makt att lägga in sitt veto vad gäller Turkiskt medlemskap i unionen. Länderna

¹ Ministermötet i Helsingfors 1999 fastställde att man hade som mål att, vid 2003 ha en beredskap på 60.000 man som kunde vara på plats inom 60 dagar och vara funktionellt i minst ett år, om Nato valde att inte intervensera (Dinan 2005 s. 598).

har inte minst haft dispyter om det så länge infekterade och delade Cypern. Därför uppfattade många det som märkligt när Grekland 1999 valde att inte utnyttja sin vetorätt, då Turkiet fick kandidatstatus. Vid en första anblick verkar inte denna handling haft rationella syften, eftersom Grekland ger upp lite av sin makt genom att tillåta ett eventuellt medlemskap åt Turkiet.

Om vi tittar närmare på fallet ser dock verkligheten annorlunda ut. Enligt Nuria Font började Greklands uppmjukande i augusti 1999, då Turkiet drabbades av en omfattande jordbävningkatastrof med förödande konsekvenser (Font 2006 s. 206). Detta gjorde att det gick en våg av sympatikänslor genom hela Europa, men inte minst i Grekland, där man själva hade drabbats av jordbävningar (dock inte alls lika omfattande som i Turkiet). Den dåvarande grekiske premiärministern Costas Simits började verka för förbättrade relationer med sitt grannland och skickade stor hjälp till det drabbade området.

Grekerna hade länge spenderat stora summor pengar på militära medel som skydd mot grannen Turkiet. Eftersom man ville införa euron som valuta var grekerna tvungna att göra stora nedskärningar, inte minst i det militära. Därför var man nu intresserade av att förbättra relationerna med sin granne, eftersom Turkiet var den största anledningen till de stora militära utgifterna (Muftuler - McLaren 2003 s. 23). Genom att "hålla fienden närmare" hoppades man alltså kunna klara de ekonomiska kraven för att ingå i euro-zonen.

Muftuler & McLaren menar att det även finns andra skäl till varför man accepterade Turkiet som ett kandidatland från Greklands sida. Det viktigaste är att Grekland ofta fick vända sig till andra medlemsländer för stöd när man var i dispyt med Turkiet. Detta försvagade landets förhandlingskraft i andra områden, som t.ex. regionalstödet och euron. Eftersom man ofta fick söka stöd hos andra medlemsländer i "Turkietfrågan" var Grekland tvungna att återgälda stödet i andra områden och ge med sig i många frågor. 1999 blev detta så uppenbart (inte minst eftersom man ville införa euron) att man till skillnad från 2 år tidigare, valde att inte invända mot att ge Turkiet kandidatstatus (ibid.). Genom denna handling kunde man alltså återhålla makt gentemot andra medlemsländer, samtidigt som man inte förlorar ur ett säkerhetsperspektiv, då moroten skulle fungera som stimuli för fortsatt reformarbete och konflikter med grannlandet vore knappast troliga.

4.1.2 Tyskland – en Turkisk förespråkare?

Enligt Muftuler & McLaren har alla tidigare utvidgningar kunnat ske p.g.a. att staterna som stod och väntade på att få komma in i unionen, har haft minst en s.k. "patron" eller förespråkare, bland de redan existerande medlemsländerna. De menar att den senaste öst-utvidgningen 2004 präglades av detta så kallade "client – patron" fenomen (Muftuler – McLaren 2003 s. 21).

Polen, Ungern och Tjeckien hade exempelvis Tyskland som förespråkare eftersom det låg i Tysklands säkerhetsintressen att få in länderna i unionen (ett instabilt Centraleuropa hade drabbat Tyskland värst). De nordiska länderna var förespråkare för de baltiska länderna och Sverige pressade speciellt för Litauens

och Lettlands sak. Frankrike förespråkade däremot för Rumänskt medlemskap för att man behövde en relativt stor stat som kan balansera den ökande vikten av Centraleuropeiska stater och på så sätt bibehålla en viss balans till Tyskland. Därför ska Rumänien, enligt författarna, ha ingått i listan över kandidatländer, trots väldigt stora ekonomiska och politiska bekymmer i landet (Muftuler – McLaren 2003 s.22). Turkiet däremot hade ingen sådan förespråkare i EU och eftersom landet var fattigt och stort var det nödvändigt för landet att få en sådan förespråkare om man skulle ha en chans till medlemskap. Men istället hade man innan 1999 den omvända situationen, dvs. en stat som motsatte sig Turkiska förhandlingar mycket starkt, nämligen Grekland.

1997 hade Tyskland en kristdemokratisk regering (CDU) med Helmut Kohl i spetsen. Denna regering motsatte sig Turkiskt medlemskap i EU, åtminstone utåt, p.g.a. religiösa och kulturella faktorer. 1999 hade Tyskland fått en ny rödgrön regering med Gerhard Schröder som förbundskansler. Redan under valrörelsen talade Schröder om Turkiskt medlemskap i EU och den stora Turkiska minoriteten i landet. Enligt honom var det viktigt att sända rätt signaler till den Turkiska minoriteten i Tyskland om vilken väg EU vill ta. Han ansåg att man måste bjuda in Turkiet för att komma underfund med och lösa immigrationsfrågan i Tyskland (Muftuler – McLaren 2003 s. 24).

Efter maktskiftet agerade Tyskland, enligt Muftuler & McLaren, som en slags förespråkare för Turkiet inom EU. Schröder lade fram pro-turkiska förslag vid toppmötet under första halvåret som dock inte antogs. Eftersom Schröder ändrade Tysklands position i frågan, blev det lättare för Turkiet att vid slutet av året få kandidatstatus då man hade en av ”de tre stora” (Tyskland, Frankrike, Storbritannien) som förespråkare (ibid.). Författarna anser att anledningen till varför Tyskland bytte position när Schröder kom till makten, beror på socialdemokratiska värderingar om kollektiv identitet och att Schröders vision av Europa innefattade även Turkiet, trots sin kulturella och religiösa säregenhet gentemot andra medlemsstater (Muftuler – McLaren 2003 s. 26). Vi anser dock att det finns andra rationella motiv som kan förklara Tysklands vändning i frågan. Utav de ca 2,5 miljoner turkar som är bosatta i Tyskland röstade en överväldigande majoritet av dem på den rödgröna koalitionen (Ludlow 2004 s. 245). Denna grupp väljare var väldigt viktig för Schröder, men den var även viktig för CDU, eftersom ett ökande antal turkiska muslimer i Tyskland skulle göra det svårt för CDU att vinna val och komma till makten i framtiden. Tvärtom var denna skara väljare viktig att behålla för Schröder om han ville bibehålla makten, därför var han tvungen att visa sin välvilja gentemot turkarna och började förespråka för turkiskt kandidatstatus och medlemskap.

4.2 Turkiet får ett efterlängtat datum – 2002

Mycket förändrades de närmast efterföljande åren efter att Turkiet fått kandidatstatus. Terrorattacken den 11 september 2001 skakade världen och utlöste det så kallade ”kriget mot terrorism”. Tågattentaten i Madrid den 11 mars 2002

påminde EU-länderna om att terrorismen är ett faktum även i EU och att någonting måste göras. Mitt i detta tumult stod ett fattigt land som hade 70 miljoner invånare, tvivelaktiga människorättigheter och jämställdhet, och som sist men inte minst var muslimskt, och knackade på EU-porten hårdare än någonsin. Medlemsländerna stod inför sin svåraste uppgift på länge. Skulle man låta Turkiet inleda förhandlingar, trots alla dessa problem, eller skulle man stänga dörren för fortsatt utvidgning?

Efter 9/11-attacken på World Trade Center var turkarna snabba med att fördöma och distansera sig från dåden. Detta gjorde landet till ett viktigt geopolitiskt område både för USA och EU. Här fanns ett land som, om man kunde få över det på sin sida, kunde användas som en länk till resten av den muslimska världen för att visa att EU inte är en islamofobisk kristen klubb, och på så sätt öka säkerheten inne i EU. Detta innebär dock inte att alla medlemsländer ville ha med Turkiet som en fullskalig medlem. Anledningen kan enligt Nuria Font delas upp i tre delar. För det första höjdes många röster inom EU om huruvida islam och demokrati är kompatibelt. För det andra har Turkiet haft ostabila relationer med sina grannar, inte minst Kaukasus, Balkan och Mellanöstern. Till sist argumenteras det också om att massmigration skulle råda om Turkiet blir medlem i EU (Font 2005 s. 204).

Det som talar emot sådana argument belyser att ett inträde i EU skulle innebära att Turkiet konsoliderar sin demokrati ytterligare och förbättrar landets mänskliga rättighetsprotokoll. Dessutom skulle ett inträde förmodligen innebära att Cypern enas innan dess p.g.a. påtryckningar från medlemsländerna och en bättre lösning för den kurdiska minoriteten. Turkiet kan även agera som en ”energilänk” från Centralasien till Europa, och på så sätt ge EU bättre kontroll över olja och gas i regionen (ibid.). Vad gäller rädslan för massmigration till EU fanns exakt samma röster inför öst- och centralutvidgningen 2004. Vi kan exempelvis påminna om debatten som pågick i Sverige om den ”polske rörmokaren” som skulle komma och ta alla jobb i Sverige till lägre löner. Verkligheten blev inte sådan och förmodligen skulle även Turkiet-fallet få en annan utgång än den befarade.

Medlemsländerna hade fortfarande inte lyckats få igenom sin vilja om att få tillgång till Nato-styrkor för det så kallade Rapid Reaction Force. Turkiet hade vägrat lätta på sina protester, eftersom man inte hade fått något förhandlingsdatum från EU. Attackerna i New York och i Madrid hade gjort medlemsländerna ännu mer benägna att få till stånd en militär styrka som kan ingripa i krisituationer. Turkiet är ett land som spenderar stora summor pengar på sin militär, 2,59 % av sin totala BNP (2004) och skulle, med sin 793. 000 militära personal, utgöra ca 27 % av EU-medlemmarnas Nato-styrkor (Kommissionen 2004 s.11).

Vi anser att det var vissa medlemsländer och Turkiet själva som under 2002, av olika rationella skäl bidrog till att Turkiet till slut fick ett datum för eventuella förhandlingar. Varför gick exempelvis Jacques Chirac emot opinionen hemma och godkände beslutet om att starta förhandlingar med Turkiet (vid en positiv rekommendation från kommissionen), och varför var Blair så benägen att låta Turkiet inleda förhandlingar så snabbt som möjligt?

4.2.1 Turkiet inleder en charmoffensiv

2002 hade Turkiet fått en ny regering, fast beslutet att nå målet EU-medlemskap. Den nya AKP regeringen genomförde flera reformer och framsteg mot att nå målet. Dessutom var ledaren Recep Tayyip Erdogan flitig i sina besök till sina motparter i EU, efter att ha vunnit valet i november 2002. Turkiet inledde en charmoffensiv och Erdogan påpekade vart han än åkte att turkarna var beredda på hårt jobb och att man var medveten om att inträdet kunde ta långt tid. Det viktiga var dock att få till stånd ett datum för inledandet av förhandlingar så att Turkiet kunde börja jobba med nödvändiga reformer på riktigt (Ludlow 2004 s. 253).

Anledningen till varför Turkiet var så benägna att inleda förhandlingarna är inte svåra att se. Turkiet skulle tjäna mycket på ett inträde i EU, inte minst genom regionalstödet. Landet är delat i två delar, nämligen väst där modernisering, turism, investering och där de flesta ekonomiska centren befinner sig. Sedan har man den östra delen där den genomsnittliga BNP ligger på 60 % av landets totala genomsnitt². Enligt Kommissionens dokument "Issues Arising From Turkey's Membership Perspective", skulle de 10 fattigaste regionerna i EU befinna sig i Turkiet, om landet vore en medlem idag (Kommissionen, 2004, s. 40). Detta innebär att ett eventuellt medlemskap skulle ge landet stora summor i regionalstöd, med den utformningen som EU har idag. Dessutom kan landet dra fördel av jordbruksstödet (CAP), eftersom jordbrukssektorn utgör ca 11,5 % av den totala arbetssektorn, jämfört med EU-medlemmarnas siffra: 2,1 %, de 10 nya länderna inkluderade³ (Kommissionen 2004 s. 49).

Turkiet hade sedan 60-talet inlett ett samarbete med EG och man har haft ögonen mot Europa sedan flera århundraden tillbaka. Med det växande hotet för terrorism och större klyftor mellan islam och kristendomen, stod Turkiet som en sekulär muslimsk stat med demokratiskt styre. Det rådande läget i världen kunde utnyttjas eftersom flera EU-länder ville distansera sig från USA:s metoder att hantera terrorism, som uppfattades som islamfientligt. Turkiet kunde här utnyttja detta spända läge, genom att hävda islamofobi om man inte fick önskat resultat. Därför ville man genomföra vissa reformer så att Köpenhamnskriterierna inte skulle bli ett hinder för förhandlingarna. Tidpunkten för ett muslimskt land att göra inträde i EU hade knappast varit bättre tidigare, trots de många debatterna om kulturella skillnader. Den turkiska charmoffensiven kunde inte ha kommit lägligare.

² Turkiets totala genomsnittliga köpkrafts BNP ligger på ca 28,5 % av EU-medlemmarnas genomsnitt (även de 10 nya medlemmarna inräknat).

³ Siffrorna är från 2003

4.2.2 Storbritannien – en trojansk häst i EU?

Efter attacken 11 september ställde sig Storbritannien vid USA:s sida i kriget mot terrorism, i högre grad än de flesta andra EU-länder. Detta ledde till att en spricka bildades inom EU som var större än man tidigare skådat. Storbritannien hade alltid setts som ett land som hellre samarbetar transatlantiskt än med Europa. Tyskland har även de haft en historia att vid Nato-möten stötta USA, vilket ofta har lett till att Frankrike motsatt sig USA på egen hand (Ludlow, 2004, s. 342). 2002 blev det dock uppenbart att Tyskland höll på att ta en annan väg när man valde att inte stödja en invasion mot Irak. Kvar var Storbritannien, som tillsammans med Spanien, Grekland, Portugal och Italien gav sitt fulla stöd till USA.

Vid denna tidpunkt hade redan Blair börjat plädera för att inträdesförhandlingar med Turkiet borde börja så snart som möjligt. Anledningen till detta anser vi vara att Storbritannien ville, precis som USA, ha tillgång till turkiskt luftrum i den redan planerade invasionen av Irak och ansåg det nödvändigt att visa sin välvilja mot turkarna genom att jobba för deras sak i EU (Font, 2006, s. 208). Dessutom är det värt att påpekas att Storbritannien ofta kritiserat EU:s budgetfördelning, och speciellt jordbrukspolitiken. Med Turkiet som ett medlemsland skulle inte bara jordbrukspolitiken vara tvungen att förändras, utan även andra områden som Storbritannien inte drar någon nytta av.

4.2.3 Frankrike och Tyskland – sida vid sida

Utgången av ”Turkietfallet” var oklart in i de sista timmarna av Europeiska rådets möte i Köpenhamn, december 2002. Till en början hade främst Storbritannien, Italien, Spanien och Portugal visat störst optimism för att låta Turkiet inleda förhandlingar. Man ansåg att detta skulle ske så snart som möjligt. Även Tyskland var optimistiska, dock inte som ovannämnda länder, eftersom det fanns en opinion på hemmaplan som var emot turkiskt inträde i EU. Frankrike och Jacques Chirac ville helst se en tredje lösningen där Turkiet inte erbjöds fullt medlemskap så snart som Storbritannien ville. Chirac var orolig för vad opinionen på hemmaplan skulle säga om han gav med sig, då ca 65 % av fransmännen var emot ett turkiskt inträde i unionen (Font 2006 s. 208).

Vi anser dock att det var fransmännen och tyskarna som lade grunden för ett turkiskt datum. Schröder och Chirac hade träffats flera gånger innan toppmötet och förstod vikten av att inte låta Turkiet glida dem ur händerna, eftersom en eventuell lösning till Cypernfrågan och Natostyrkor till ”Rapid Reaction Force” berodde på vilket svar Turkiet fick. Dessutom hade USA flera gånger uttalat sig om att Turkiet måste få ett datum så snart som möjligt, vilket förmodligen inte var helt obetydligt, med tanke på den spända stämningen som hade uppstått länderna emellan. Chirac var i grunden skeptisk till att sätta ut ett datum, men enligt Ludlow var detta ett litet pris att betala för att fortsätta hålla tyskarna nära och fortsätta arbetet med en militär EU-styrka (Ludlow 2004 s.257). Chirac ville dock vara säker på att förhandlingar inte skulle starta förrän andra halvåret 2005 då man

hade ett val i Frankrike under maj 2005, och ville inte att Turkiet skulle bli en stor knäckfråga (The Economist 2004 s.41).

Med de tre stora länderna eniga om att inleda förhandlingar 2005 (om kommissionen rekommenderar det) var frågan näst intill avgjord. Vi menar inte att andra länder endast ställde sig i ledet och accepterade utgången, men läget blev mycket lättare efter att dessa hade enats. Ludlow hävdar exempelvis att:

When Berlusconi asked why an idea which, when he had put it forward, had been dismissed out of hand, was now considered acceptable, Chirac is said to have replied with his inimitable *hauteur* that the difference was that the proposal was now supported by the German chancellor and himself. (Ludlow 2004 s. 312).

4.3 Efterspelet av 2002 – stenen har börjat rulla

Trots många om och men lyckades länderna enas om att kommissionen skulle ge sin rekommendation december 2004, varefter förhandlingarna kunde inledas i oktober 2005, om kommissionen ger ett positivt besked. På så sätt kunde beslutet tas av alla 25 medlemsländer. Genast därefter lyfte Turkiet sina reservationer angående EU:s belåning av Nato-medel. Cypernfrågan hade förblivit olöst, men Turkiet visade dock att man var beredda att lösa konflikten när den turkycypriotiska regeringen antog den så kallade Annanplanen under april 2004. Den grekycypriotiska regeringen förkastade dock planen och Cypern blev i maj 2004 medlem som en delad stat (Van Oudenaren 2005 s. 361). Detta ledde i sin tur till att Cypern inte kunde sätta in sitt veto i december 2004 då man var under stor press från resten av medlemsländerna (The Economist, 11 dec 2004).

Den 6 december 2004 rekommenderade kommissionen att förhandlingar skulle inledas med Turkiet då landet var på god väg att uppfylla Köpenhamnskriterierna, och ett inledande av förhandlingarna var viktigt för att Turkiet skulle fortsätta med sitt reformarbete och implementering av nya lagar (Kommissionen 2004 s.10).

Det står nu klart för oss att det först och främst var rationellt statligt agerande som lade grunden för att Turkiet fick ett datum för eventuellt inledande av förhandlingar. Vi anser att 1999 och 2002 var viktiga hörnstenar i det rationella perspektivet, eftersom globala världshändelser tvingade stater att agera för att öka sin säkerhet, vilket bäddade för Turkiska förhandlingar. Vi vill hävda att statligt rationellt agerande är en mycket viktig förklaring till varför besluten togs, först 1999 när man gav Turkiet kandidatstatus och sedan 2002 när man enades om att eventuellt inleda förhandlingar 2005 (om kommissionen finner det lämpligt). Vi anser dock att när detta väl gjorts finner vi en ny viktig förklaringsfaktor, nämligen de olika organisationernas arbeten och då framförallt Kommissionens.

5 Modell II – Organizational Behavior

Turkiets väg mot EU har inte endast inneburit förhandlingar mellan Turkiets regering och EU:s medlemsregeringar. För att kunna inleda förhandlingar om medlemskap har Turkiet även fått genomgå olika kontrollprocesser av olika institutioner inom EU:s organisatoriska system. Detta för att göra en möjlig övergångsprocess effektiv för både EU och Turkiet. Vi kommer även att vara något ingående på vad som hände efter att de inledande förhandlingarna startade oktober 2005.

5.1 Ansökan om medlemskap

Turkiets ansökte om medlemskap i unionen redan 1987 men under första hälften av 90-talet så var intresset av att utvidga unionen svalt. Då var kravet att om man uppfyllde kriterierna för medlemskap så kunde ansökarlandet bli medlem. 1997 utvärderade Santerkommissionen utvidgningsprocessen och kom fram till att skapa en två-steps situation med ”Agenda 2000”, där man hjälper kandidatlandet att uppfylla kriterierna för inledandet av medlemsförhandlingar och under själva förhandlingarna. Denna agenda gjorde de forna kommunistländerna till kandidater mars 1999 men lämnade Turkiet utanför (Glenn 2003 s. 218). Idag efter att ett land sökt medlemskap till det Europeiska rådet, så ber rådet i sin tur om en åsikt, en *avis*, från Kommissionen. Kommissionen utvärderar landets och unionens möjligheter och om landet uppfyller Köpenhamnskriterierna från 1993 som är:

- Stabila institutioner som garanterar demokrati, rättssäkerhet, mänskliga rättigheter och respekt för minoriteter.
- En fungerande marknadsekonomi
- Antagande av gemenskapens regelverk (*aquis*), inbegripet anslutning till EU:s politiska, ekonomiska och monetära mål (Dunér 2006 s. 6).

5.2 Kommissionens organisation

Kommissionen är ett av de tre viktigaste institutionerna inom EU. Deras uppgift är att verka för det gemensamma bästa i unionen och de har uttolkat sitt uppdrag som ett arbete för en fördjupning av den europeiska integrationen. Dess överstatlighet innebär att de arbetar oberoende från medlemsstaternas intresse men kommissionen arbetar dock inte utifrån ett eget intresse utan som medlare för att

skapa ett brett stöd för olika sakfrågor även om den emellanåt har betraktas som förhandlingspart med egna mål. Kommissionen har betydelse för EU:s förvaltning och förhållandet till länder i omvärlden. Synen som medlare blir intressant eftersom de sköter förhandlingarna med länder som ansökt om medlemskap.

Kommissionskollegiet är det som vi oftast betraktar som kommissionen. Under Prodis tid som ordförande bestod kollegiet av 20 stycken kommissionärer medan efter november 2004 med Barroso som ordförande består av 25 (en från varje medlemsland). Varje kommissionär ansvarar för ett eller flera politikområden och kommer från ett av medlemsländerna. Ordföranden leder arbetet och fördelar ansvar. Till varje kommissionär finns ett kabinett som fungerar som en länk till kommissionens administration samt att hålla den enskilda kommissionären upprättad om olika sakfrågor. Kommissionskollegiet sammanträder en gång i veckan och man eftersträvar att ta beslut enhälligt men om så krävs med majoritetsröstning (Tallberg 2004 s. 84-85).

Kommissionärerna med kabinettet utgör kommissionens politiska gren medan den administrativa grenen utgörs av olika generaldirektorat (DG) som fungerar som departement och ansvarar för olika områden efter fransk förvaltningsmodell. Inom området för utvidgning finns en hel enhet med administrativ fokus på Turkiet (Egeberg 2003 s. 137). Generaldirektoraten har precis som kommissionärerna emellanåt anklagats för att följa vissa nationella intressen (efter arbetsuppgifter från kommissionärerna). Motstridiga uppgifter finns att de precis som kommissionärerna och kabinettet fungerar som informationsportal åt sina medlemsländer men DG:s stora organisation med många nationaliteter förminskar denna risk.

5.3 Santerkommissionens arv

Santerkommissionens⁴ analys ”Agenda 2000” om möjligheterna av unionens fortsatta utvidgning gjordes efter en förfrågan från Europeiska rådet. Tidigare under perioden 1985-92 hade denna utveckling av unionen legat på sparlåga. Detta skapade nya möjligheter samt nya krav. Bland annat skapade man ett stadium innan förhandlingarna inleds där EU kunde hjälpa ansökningslandet att nå målen för Köpenhamnkriterierna. Man stärkte dock kravet på att den tredje punkten skulle vara uppnådd innan förhandlingar påbörjades. Man påpekade även problemet med EU:s kapacitet att ta emot nya länder med samma rättigheter som nuvarande medlemsländer och att unionen skulle behöva genomgå institutionella reformer.

Under denna tid var kabinetten nästintill nationella enklaver eftersom normen endast var att minst en inom kabinettet borde vara av annan nationalitet än kommissionären. Detta anses har kunnat ge upphov till att nationella intressen

⁴ Santerkommissionen varade från 1996 till 1999. Var tvungna att avgå efter mutskandaler.

kom att spegla mycket av tidigare kommissioners agerande. Det fanns inte heller något tak på antal rådgivare kabinettet kunde ha eller några regler för hur de rekryterade folk till kabinettet (Egeberg 2003 s. 140).

Trots att Santerkommissionen inte kom att få en central roll i ledandet av Turkiet inför inledningen av förhandlingar så efterlämnade de efter sig en ny organisatorisk systematik vad gäller bemötandet av ansökningsländerna.

Att Turkiet inte blev kandidatland precis som många av de forna sovjetländerna kritiserades från många håll. I Turkiet förstärktes den EU-kritiska opinionen. Santerkommissionen koncentrerade sig istället på vad som kom att bli den ”första vågen” av nya kandidatländer där bland annat Cypern ingick. Turkiets utanförskap byggde på de kritiska röster angående den turkiska demokratin som EU-rådet inte kunde bortse från. Måhända ansåg rådet att med den nuvarande organisationen, hade kommissionens arbete förberett Turkiet alltför mycket på ett medlemskap som EU inte hade kapacitet för.

5.4 Prodikommissionens arbete

5.4.1 Prodikommissionen 1999 -2002

Romano Prodi blev ordförande för den nya kommissionen i november 1999 som tog över efter den avgående Santerkommissionen. Prodi genomförde viktiga förändringar av kommissionens struktur men inte alla av hans förslag genomfördes. Hos kabinetten sattes ett tak på antal rådgivare de kunde ha. Det bestämdes också att minst tre stycken inom kabinettet skulle vara från ett annat medlemsland än vad kommissionären själv tillhörde samt att kommissionärens närmsta man tillhörde en av dessa. En starkare intern rekrytering efter meriter sattes också upp som mål för att skapa ett ännu mer oberoende institution som inte följer olika medlemsländers regeringars intresse (Egeberg 2003 s. 141).

En månad efter Prodikommissionen hade installerats beslöts det vid EU-mötet i Helsingfors att Turkiet hade fått kandidatstatus, mycket på grund av externa händelser. Därmed blev det upp till den nya kommissionen att övervaka Turkiets process. Man bestämde även att det inte skulle finnas en första och andra våg av förhandlingar med de tio tidigare kandidatländerna utan alla förhandlingarna startades samtidigt. Det kan tyckas att arvet efter Santerkommissionens Agenda 2000 mer lade strukturen för den nya kommissionens bemötande av Turkiet än vad den kom att appliceras för de tio nya medlemsländerna 2004. Agenda 2000 blev ett grundläggande SOPs för Prodikommissionen. Den regelbundna kontakten gör att kandidatlandet känner att en process är igång och att de effektivt kan diskutera åtgärder. Genom Prodis interna förändringar samt Agenda 2000's förändringar av arbetsprocessen kom en mer effektiv kommission till stånd som kunde sätta egna individuella målsättningar, även om de är diffusa, genom en trovärdig fördelning av arbetet (Allison – Zelikow 1999 s. 145).

Kommissionen var dock noggrann med att påpeka att de hade rätt att avbryta arbetet både före och efter inledandet av förhandlingarna om kandidatlandet inte kunde uppfylla kriterierna. Kommissionens rapport 1999 var kritisk mot Turkiets brister vad gällde förvaltning, brott mot mänskliga rättigheter, behandlandet av minoriteter, tortyr samt den starka position som den turkiska militärmakten hade i politiken.

Det finns ingen tvekan om att den turkiska regeringen har den största uppgiften bland parterna när det gäller att få igång förhandlingarna. Fram mot år 2002 skedde en hel del förändringar. Turkiet såg till att genomföra de förändringar som kommissionen påpekar i sina rapporter. Man avskaffade bl.a. dödstraffet, så till att luckra upp hinder mot yttrandefrihet samt förstärka minoriteters rättigheter (Font 2006 s. 8). Kommissionens imponerades inte och menade att fler åtgärder kom att krävas från Turkiet. Dock så kom trycket på kommissionen att öka. Den nya sammansättningen av kommissionen och kabinetten gjorde dem mer lyhörda inför lobbying och vad särskilda intressegrupper hade att säga eftersom nationella intressen förhindrades. Den turkiska handelsorganisationen TÜSIAD samt andra turkiska ekonomiska grupper ökade sin lobbying i Bryssel för ett turkiskt medlemskap (Font 2006 s. 7).

Kommissionen har ett outtalat mål. Själva innebörden av att vara ett kandidatland är förutsättningen att man skall bli medlem i EU (Kommissionen 1999 s. 46) om man möter Köpenhamnskriterierna. Det är slutsatsen som Europeiska rådet gör när man utser ett kandidatland. Att kommissionen tagit sig an detta för sitt arbete är uppenbart. Själva existensen av en organisation med särskilda tillgångar att uppfylla ett mål ökar möjligheten att en sådan position kommer att tas och att man arbetar för detta ändamål (Allison – Zelokow 1999 s. 176). Trots de komplikationer som kommissionen fann om Turkiets politiska situation ansåg man att en välvilja fanns att arbeta mot dessa problem. Kommissionen ställer sig därför positiv till att detta arbete kommer att utföras och vidare problem skall mötas på samma sätt (Kommissionen 1999 s. 46).

5.4.2 Prodikommissionen 2002-2004

Hösten 2002 skrev kommissionen i sin årliga rapport om Turkiet att beslutet att ge landet kandidatstatus har uppmuntrat Turkiet att introducera en serie av fundamentala reformer men man uppmanade Turkiet att fullt ut implementera reformerna under den tredje punkten. Trots kritiken att göra fler signifikanta förändringar så fann man att stora framsteg hade gjorts och att Turkiet snart kunde förbereda sig inför förhandlingar (Kommissionen 2002 s. 138-139). Efter ett tag ändrade kommissionen sin ställning och ansåg att man inom många andra områden måste möta Köpenhamnskriterierna. Turkiet antog 2003 ett så kallat *Accession Partnership* och *National Programme for the Adoption of the Aquis*. Det ser ut som följande:

- Prioritera att möta de politiska kriterierna inom områden som identifieras i Kommissionens årliga rapport.

- Finansiella hjälpmedel för att stödja åtagandet av dessa prioritet
- De förhållanden som gäller för detta assisterande

Varje kandidatland har inbjudits till att anta detta program. Detta innebär att varje land åtar sig att arbeta med *Accession Partnership*, att man försöker hålla sig inom den uppsatta tidsramen och att ytterligare hjälp kan fås i form av finansiella och mänskliga resurser.

Dessa program som erbjuder utökade hjälpmedel mot ett starkare åtagande leder processen åt ett visst håll. De SOPs som kommissionen sätter upp är utformade mot ett visst mål. Utvidgningsprocessen är ett stort projekt och den enda positiva definition som tycks existera är att ett kandidatland till slut blir medlemsland. Därför uppstår en organisatorisk kultur. Kommissionens tunga uppgift att övervaka Turkiets åtagande av de politiska kriterierna gör att de problem som finns i Turkiet delas upp och överses av både kabinett, generaldirektoriat samt av olika kommittéer i EU. Denna uppdelning skapar effektivitet i utredningsarbetet (Allison - Zelikow 1999 s. 166) vilket ger bättre uppmärksamhet i olika delar av Turkiets politiska och sociala situation.

Några veckor innan kommissionen skulle publicera rapporten för 2004 startade intensiva debatter om Turkiets medlemskap. Detta märktes även inom kommissionen. Den nederländske kommissionären Frits Bolkestein (inre marknaden samt tullar & skatter) och den österrikiske kommissionären Franz Fischler (jordbruk & fiskeindustri) fokuserade debatten på religiös kultur och identitet samt säkerhetsfrågor för att förhindra den tyske kommissionären Gunther Verheugen (ansvar för utvidgningsfrågor) entusiastiska inställning till Turkiet (Font 2006 s. 9).

Att konflikter kan uppstå mellan kommissionärerna är inte ovanligt på grund av deras uppgifter är sektorindelade (Egeberg 2003 s. 137). Många gånger kan särskilda intressen krocka. De kommissionärer som ifrågasatte medlemskapet handhar särskilda uppgifter som i stor utsträckning kan påverkas av ett turkiskt medlemskap. Eftersom diffusa mål existerar skapar de olika sektorerna sina egna och tolkar sina mandat i egna termer (Allison – Zelikow 1999 s. 167).

Turkiet hade vid Prodikommissionens slut uppnått signifikanta legislativa förändringar inom många områden genom de reformpaket, konstitutionella förändringar och skapandet av nya strafflagar. Kommissionen fastslog att viktiga framsteg gjorts men att de mål som uppnåtts behöver breddas ytterligare (Kommissionen 2004 s. 167).

5.5 Barrosokommissionen

I november 2004 tog portugisen José Manuel Barroso över som kommissionens ordförande efter italienaren Romano Prodi. I den nya kommissionen, nu med 25 kommissionärer, blev finländaren Olli Rehn ny kommissionär för utvidgningsfrågor. Den tidigare Prodikommissionen hade som mål, och därmed indirekt lovat kandidatländerna, att när de uppnått Köpenhamnskriterierna skulle

de få ett definitivt startdatum för medlemskapsförhandlingarna direkt. Under 2004 ansåg kommissionen att Turkiet mött kriterierna väl hittills och satte därmed upp ett *Negotiating Framework*. Där framgår att förhandlingarna kommer att basera sig på Turkiets egna meriter och förhandlingarnas framfart är beroende av Turkiets egen takt att uppfylla målen med förhandlingarna. Kommissionen menar också i deras *Negotiating Framework* (Luxemburg 2005) att resultatet av medlemskapsförhandlingarna inte kan garanteras på förhand men att man siktar på ett inträde för Turkiet.

Den nya kommissionen skapar en ny organisatorisk kultur även om förändringen inte må vara stor. Att kommissionären Olli Rehn och hans medarbetare har haft en lugnare framtoning angående Turkiets medlemskap än vad Günther Verheugen och hans medarbetare hade, har märkts av de senare åren.

5.6 Europaparlamentets roll

Europaparlamentet, den enda institution inom Europeiska Unionen som är direktvald av unionens medborgare, tycks synnerligen ha ett litet deltagande i utvidgningsprocessen men en stor roll. Innan anslutningslandet ratificeras av EU:s medlemsländer så måste ett godkännande av Europaparlamentet göras där en absolut majoritet krävs. Europaparlamentet har ingen direkt kontakt med anslutningslandets regering men övervakar kommissionens arbete.

I Europaparlamentets resolution (P6_TA 2005 0350) om inledandet av förhandlingar med Turkiet den 15/12-2004 kan man bland annat läsa att parlamentet rekommenderar att anslutningsförhandlingarna skall inledas om ett fullständigt åtagande av de politiska kriterierna gjorts. Beaktandet av resolutionen baseras på kommissionens återkommande rapporter om Turkiets. Resolutionen beaktar också Europeiska rådets beslut om att inleda förhandlingar. Parlamentet uppmanar också Turkiet att arbeta med politiska och sociala problem som kommissionen har uppmärksammat sedan start.

På så vis så förlitar sig parlamentet på det arbete som kommissionen har haft med anslutningsländerna. Parlamentet påverkar inte de SOPs som existerar vad gäller processen mot inledandet av förhandlingarna men de kan välja att inte godkänna Turkiet när förhandlingarna väl är avslutade.

6 Modell III – Governmental Politics

Denna modell koncentrerar sig på nyckelpersoner och olika förhandlingskonstellationer som existerade när ett visst beslut togs. Den försöker avslöja politiken som fördes i ”den innersta kärnan”. Här finns en intressant aspekt att det spelar roll vem som har deltagit i beslut angående Turkiets inledande till förhandlingar om medlemskap, samt hur denna persons perceptioner har påverkat utgången. Olika bud och motbud påverkar resultaten.

6.1 Förhandlingar om medlemskap

Turkiet deltar landet nu i anslutningsförhandlingarna. Innan har dock många förhandlingar genomförts, bland annat en dialog om Turkiets anpassning till Köpenhamnskriterierna för att kunna få kandidatstatus.

Ett problem för att kunna implementera modell 3: Governmental Politics är att det krävs gärna av den författande statsvetaren att han själv är på plats vid förhandlingarna eller på annat sätt kan se förhandlingarna eller ha tillgång till ett rikligt material. Förhandlingarna i Europeiska rådet är inte offentliga. Detta som en följd av den diplomatiska sekretesskultur som präglar just denna institution. Det enda dokument som utfärdas är de beslut eller slutsatser som tagits. Inga officiella mötesanteckningar förs och information om mötet förlitas till förhandlingsdeltagarens egna rapporter till media (Tallberg 2004 s. 145). Om det finns fler, mer informella möten där diskussioner om Turkiets process mot ett inledande till anslutningsförhandlingarna ägt rum kan det ej redogöras för.

Det finns flera intressanta möten att annars titta närmare på. EU-toppmötet i Helsingfors 1999 då Turkiet fick kandidatstatus men till skillnad från de tio andra ansökningsländerna inte fick något startdatum för förhandlingarna. En jämförelse med EU-toppmötet i mars 1999 då Turkiet inte hade kandidatstatus vore intressant.

6.2 Nyckelpersoner

På grund av den process Turkiet har genomgått så har det genom åren funnits flera nyckelpersoner inblandade i olika möten som till slut har bidragit till inledandet av förhandlingarna har startat. Nyckelpersonerna hämtas då från de grupper som har störst roll i utvidgningsprocessen. Från Europeiska rådets sida skulle man

studera de stats- eller regeringschefer som deltagit i viktigare förhandlingar där ett eventuellt medlemskap för Turkiet diskuterats. Rådet består av starka personligheter (som exempelvis Schröder och Chirac) och dessa har påverkat utgången.

När det gäller den Europeiska kommissionens roll kan en jämförelse mellan Prodikommissionen och Barrosokommissionen intressant. Kommissionärerna från Prodis tid som ordförande kan ha haft andra åsikter om Turkiets process och åtaganden än vad de nya med Barroso som ordförande haft. Däremot så har kommissionens ordförandeskap fått en ökad betydelse genom åren och man ser kommissionens arbete numera som ett resultat av ordförandes politiska ledarskap (Egeberg 2003 s. 137).

Den person som har varit den klarast lysande stjärnan från EU:s sida när det gäller att ingå i medlemskapsförhandlingar med Turkiet är kommissionären Günther Verheugen. Med stor energi och entusiasm har han tagit sig an de uppgifter som tilldelats honom och han arbetade hårt både inom och utom kommissionen för den saken (Ludow 2004 s. 34).

Viktigast här är hur Turkiets regering har förhandlat om de åtaganden som Turkiet ska genomföra för att inleda förhandlingar. Turkiet har sedan 1999 haft en nästintill osannolik center-vänster koalitionsregering där dåvarande premiärminister Bulent Ecevit skapat en av de mer stabila administrationerna i Turkiets historia (The Economist, 13 jan 2001). Sedan 2002 är Recep Tayyip Erdogan Turkiets premiärminister och en av landets mest populära politiker som med sitt moderata islamistparti drivit en stark EU-kampanj i hemlandet (The Economist, 17 sep 2005).

6.3 En uppmaning

Vi har här försökt att ge en kort översikt över de områden som vi finner vore intressanta att titta närmare på när det gäller att implementera teorin Governmental Politics. Tyvärr så sträcker sig inte vår information längre än till de antaganden som här har redovisats. Vi är positivt inställda till att om mer riklig information kan hittas så går det att göra en teoretisk analys inom detta område. Vi uppmanar därför andra som med större tillgång till information eller med närvaro i EU att genomföra en analys.

7 Resultat

Allison skriver i "The Essence of Decision" att det finns några "cookbook questions" som en analys med hans modeller skall försöka besvara. I detta fall skall modellerna självklart besvara varför Turkiet fick inleda inträdesförhandlingar. Vi skall här nedan diskutera huruvida man kan besvara dessa frågor med hjälp av vår analys, för att se om våra teorier får bärkraft.

7.1 Resultat - Modell I

Allisons frågor för modell I är:

1. What are the objective (or perceived) circumstances that the state conceives as threats and opportunities (e.g., the Soviet Union's vulnerability to strategic nuclear coercion in 1962)?
2. What are the state's goals (e.g., survival, maximization of power, etc.)?
3. What are the objective (or perceived) options for addressing this issue?
4. What are the objective (or perceived) strategic costs and benefits of each option?
5. What is the state's best choice given these conditions (e.g., stationing nuclear-armed MRBMs in Cuba)? (Allison – Zelikow 1999 s. 390).

Kan vi då säga att frågorna kan besvaras med hjälp av vår analys? Vad gäller fråga ett kan vi såklart inte gå igenom vad varje enskilt land uppfattar som hot och möjligheter. Vi har dock tagit upp flera saker som kan uppfattas som hot, bl.a. kriget i Kosovo 1999 som gjorde medlemsstaterna fast beslutna om att skapa en militär styrka i EU. Detta skapade enligt oss möjligheter åt Turkiet att få kandidatstatus. Likadant anser vi att Attacken 9/11 banade vägen för Turkiska förhandlingar, då samtliga medlemsstater var fast beslutna om att ingå djupare militärt och polisiärt samarbete, och Turkiet var de som stod i vägen för en "Rapid Reaction Force". Dessutom såg man geostrategiska möjligheter med att hålla Turkiet nära, då landet kan fungera som en slags buffertzona till resten av mellanöstern, vilket skulle stärka säkerheten för medlemsländerna. Storbritannien ville ha tillgång till turkiskt luftrum och såg möjligheter i att plädera för turkiskt inledande av förhandlingar.

Vad är då staternas mål vid beslutet att inleda förhandlingar med Turkiet? Vi kan se att säkerheten har varit ett stort mål, speciellt efter de ovannämnda händelserna. Genom att få in Turkiet i unionen skulle även röstfördelningen i rådet se annorlunda ut och försvaga t.ex. Frankrike. Detta kan vara ett motiv för exempelvis Storbritannien, som ofta har fått stå ensamma mot Frankrike och

Tyskland, att på fransmännens bekostnad införskaffa sig makt genom nya blockkonstellationer vid omröstningar i rådet (se Font 2004 s. 202). Dessutom skulle Frankrike få tänka om nästa gång man vill bromsa upp utvecklingen i EU:s jordbrukspolitik, med tanke på Turkiets ekonomi.

Vilka alternativ hade då staterna vid vägvalet om turkiskt inledande av förhandlingar och vad var kostnaderna för ett sådant handlande? Vi anser att det enda valet medlemsländerna hade, enligt de uppgifter vi försökt visa, var att neka landet förhandlingar och på så sätt kanske stänga dörren för alltid. Detta eftersom man hade tillåtit flera forna kommunistiska stater inträde, utan att de uppfyllt Köpenhamnskriterierna (Muftuler – McLaren 2003 s.22). Ett nekande till Turkiet hade inneburit att det hade blivit mycket svårare att få till stånd ett ”Rapid Reaction Force”, svårt att få tillgång till nya energikällor, svårare att kontrollera och se över händelser i Mellanöstern, och man hade förmodligen tappat väst-influenser till mer fundamentalistiska krafter i Turkiet. Att erbjuda Turkiet en tredje möjlighet, dvs. medlemskap med villkor, var enligt oss inte aktuellt genomförbart då Turkiet inte hade accepterat det.. Vi vet inte om man kan tala om någon vinst i detta fall, men riskerna att helt förlora ett samarbete övervägde helt enkelt riskerna att inleda förhandlingar med Turkiet från de enskilda medlemsländernas sida, främst då säkerhetspolitiskt. Därför var det bästa alternativet för medlemsländerna vid de olika tidpunkterna att först låta Turkiet få kandidatstatus (av säkerhetspolitiska skäl), sätta ut ett datum då landet kunde få inleda förhandlingar (Av säkerhetspolitiska skäl, efter 9/11 och Madrid), och faktiskt besluta om att inleda förhandlingar 2004 (Man hade en delad stat i unionen i form av Cypern, samtidigt som motsättningar mellan muslimer och kristna växte även på hemmaplan).

Dessa är några argument som vi anser besvarar Allison's frågor och därför ger styrka åt vår modell I.

7.2 Resultat - Modell II

Frågorna för modell II är följande:

1. Of what organizations (and organizational components) does the government consist (e.g., Strategic Rocket Forces, KGB, military intelligence, etc.)?
2. What capabilities and constraints do these organizations' SOPs create in producing *information* about international conditions, threats, and opportunities?
3. What capabilities and constraints do these organizations' SOPs create in generating the menu of *options* for action?
4. What capabilities and constraints do these organizations' SOPs establish for *implementing* whatever is chosen? (Allison – Zelikow 1999 s. 390)

Av EU:s tre institutioner har vi fokuserat på kommissionens arbete eftersom Europeiska rådet arbetar utifrån nationella intressen. Kommissionen upptar den största rollen i Turkiets inträdesförhandlingar eftersom de sätter upp mål och

många kriterier. Kommissionen består av andra komponenter som hjälper till i utvidgningsarbetet, nämligen kommissionärskabinetten och generaldirektoraten. Deras uppgift är administrativ samt att fungera som informationsportal. Kommissionens uppdelning är sektoriell vilket innebär att den specialiserar sig inom olika områden. Det finns en särskild kommissionär med ansvar för dessa frågor och en specialgrupp inom generaldirektoratet för utvidgning som handhar Turkiets fall.

Denna uppbyggnad besvarar fråga två. Många lobbygrupper och olika kommittéer vet om att de kan påverka främst kabinetten för att föra fram behovet av ett turkiskt medlemskap. Kommittéerna i sin tur utreder ämnen som exempelvis kvinnors rättigheter, som Turkiet anmärktes för. De försöker ofta påvisa behovet av att vänta med medlemsförhandlingar för att kunna ställa fler krav. Det administrativa arbetet måste även det specialiseras vilket leder till att Kommissionen ständigt får ny information med mångtydiga intryck.

Kommissionen och dess medarbetare i utvidgningsfrågor arbetar utifrån att man först skall ta sig an de olika områden i Turkiets politiska och sociala struktur som är enklast att behandla och lättast möter de politiska kriterierna. Man skjuter därför upp svårare frågor till framtiden. Detta gör att om förhandlingar avbrytes kan de lätt upptas igen. Kommissionens mål är att ett kandidatland slutligen skall bli medlem i EU. Detta är egentligen det enda mål/handling som kommissionen valt, speciellt Prodikommissionen. Förhandlingarnas framfart beror på kandidatlandets vilja att möta dessa krav.

Fjärde frågan kan besvaras genom att kommissionens mål skapar fler möjligheter än vad den skapar hinder. För att kunna implementera Köpenhamnkriterierna och därigenom inleda förhandlingar om medlemskap finns ett *Accession Partnership* samt flera andra program för att hjälpa Turkiet på vägen mot förhandlingar, både finansiellt och genom humant kapital. Frågorna kan således även här besvaras, vilket styrker vår modell II.

7.3 Resultat - Modell III

På grund av för liten materialtillgång och att vår uppsats inte har kapaciteten att redogöra för denna nivå menar vi ändå att modell III är värd att undersöka närmare. Vi har kunnat peka ut några centrala aktörer, särskilt stats- och regeringschefer från EU:s medlemsländer samt Kommissionsordförande och kommissionären för utvidgningsfrågor som alla påverkat utgången genom olika målsättningar. En del bakomliggande faktorer till deras agerande har vi också fått fram men en klar beskrivning till deras förhållningssätt kan inte uppnås. En existerande maktfördelning inom EU har troligen legat som grund till de beslut som tagits. En grundläggande studie inom denna teori skulle kunna ge en ny dimension till vissa händelser. Frågorna kan inte besvaras och därför kan vi inte styrka vår modell III.

8 Slutledning

Vi har i vår uppsats implementerat Allison's modeller från "Essence of Decision: Explaining the Cuban Missile Crisis", på ett nytt område. Förhoppningarna har varit att vi skulle kunna använda Allison's modeller och implementera dem på EU-beslut istället.

Vi har således kommit fram till slutsatsen, att Turkiet fick inleda inträdesförhandlingar med EU p.g.a. ett antal olika faktorer. De viktigaste är enligt oss först och främst säkerhetspolitiska motiv från medlemsländernas sida, som ledde till att landet först fick kandidatstatus och sedan ett datum för eventuellt inledande av förhandlingar. Turkiets framsteg i att uppfylla Köpenhamnskriterierna var snarare en effekt av de positiva besked man fått från EU:s sida än tvärtom. Efter att Europeiska rådet 2002 bestämt att kommissionen skulle få göra sitt utlåtande 2004, varav förhandlingar kunde inledas 2005, tog istället den organisatoriska processens kraft igång. Kommissionens SOPs har enligt oss bestått i att göra så mycket som möjligt för att få in ett land in till EU. Detta har man även sett tidigare då länder fått inleda förhandlingar utan att ha uppfyllt Köpenhamnskriterierna, exempelvis Rumänien (Muftuler – McLaren 2003 s.22). Därför gjorde man samma sak som tidigare, även i Turkiets fall, dvs. rekommenderade att låta dem ingå inträdesförhandlingar då landet hade visat framsteg med olika reformer. Vi vill alltså påstå att det finns två viktiga moment i vår uppgift. Modell I var viktigast i besluten mellan 1999 – 2002. När detta väl hade gjorts och stenen satts i rullning tog modell II över och medlemsländerna kunde inget göra än att se på när Turkiet kom närmare och närmare EU.

Vi anser att modell I och modell II kan förklara mycket i beslutsprocessen och borde utvidgas till att användas i andra fall inom EU än vårt. Man kan exempelvis undersöka huruvida modellerna är applicerbara vid beslutet av öst-utvidgningen 2004. Modell I är nära besläktad med intergovernmentalism och därför finns det liknande förklaringar att få tag på när det gäller studier av EU:s utvidgning. Därför blir modell II den mest teoriutvecklande delen. Problematik med att implementera Allison's modell II finns. Självfallet har vi försökt applicera modellen så långt det går. Allison använder modellen för att beskriva olika organisatoriska skick inom staten, exempelvis utrikesdepartementet och modellen är till stor del skraddarsydd för den amerikanska politiska strukturen. Europeiska kommissionen, som vi har applicerat modell II på, är inte likadant uppbyggt som denna och därför kan vi ha fått in felmätningar som vi inte har kunnat upptäcka.

Tyvärr har modell III, som vi tidigare nämnt inte kunnat genomföras, varav den måste anses som den svagaste punkten i vårt arbete. Vi tror att modell III hade bidragit med information som hade gett djupare perspektiv över hela förloppet från 1999 till idag. Vi hoppas därför att andra kan ta vid där vi slutat och undersöka fallet vidare.

9 Referenser

- Allison, Graham – Zelikow, Philip, 1999. *Essence of Decision: Explaining the Cuban Missile Crisis*. Second Edition. New York: Addison Wesley Longman, Inc.
- Bengtsson, Rikard, 2004. *Historisk brytpunkt i Europa – EU:s utvidgning*. Stockholm: SNS Förlag.
- Bjereld, Ulf – Demker, Marie – Hinnfors, Jonas, 2002. *Varför vetenskap?* Andra upplagan. Lund: Studentlitteratur.
- Cini, Michelle (red.), 2003. *European Union Politics*. Oxford: Oxford University Press.
- Dinan, Desmond, 2005. *Ever Closer Union*. Hampshire: Palgrave Macmillan.
- Dunér, Bertil, 2006. *Turkiet och EU*. Stockholm: Utrikespolitiska Institutet.
- Ludlow, Peter, 2004. *The Making of the New Europe – The European Councils in Brussels and Copenhagen 2002*. Bryssel: EuroComment.
- Lundquist, Lennart, 1993. *Det vetenskapliga studiet av politik*. Lund: Studentlitteratur.
- Van Oudenaren, John, 2005. *Uniting Europe*. Second Edition. Oxford: Rowman & Littlefield Publishers, Inc.
- Preston, Christopher, 1997. *Enlargement and Integration in the European Union*. London: Routledge.
- Schimmelfennig, Fran, 2003. *The EU, NATO and the Integration of Europe*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Schimmelfennig, Frank – Sedelmeier, Ulrich, 2005. *The Politics of European Union Enlargement*. London: Routledge.
- Stevens, Anne, 2001. *Brussels Bureaucrats?* Hampshire: Palgrave
- Sweeney, Simon, 2005. *Europe, the State and Globalisation*. Essex: Pearson Education Limited.
- Tallberg, Jonas, 2004. *EU:s politiska system*. Andra upplagan. Lund: Studentlitteratur.
- Wiener, Antje – Diez, Thomas, 2004. *European Integration Theory*. Oxford: Oxford University Press.
- Font, Nuria, 2006. "Why the European Union Gave Turkey the Green Light", *Journal of Contemporary European Studies* 14(2), s. 197-212.
- Grigoriadis, Ioannis N., 2006. "Turkey's Accession to the European Union: Deabting the Most Difficult Enlargement Ever", *SAIS Review* vol. XXVI, s. 147-157.
- Jachtenfuchs, Markus, 2002. "Deepening and widening integration theory", *Journal of European Public Policy* 9:4, s. 650-657.

Müftüler, Meltem – McLaren, Lauren M., 2003. "Enlargement Preferences and Policy-making in the European Union: Impacts on Turkey", *European Integration vol 25*, s. 17-30.

Anonym, 18 dec (1999), "Europe: The European Union decides it might one day talk to Turkey", *The Economist vol. 353*.

Anonym, 13 jan (2001), "Europe: The battle—lines in Turkey", *The Economist vol. 358*.

Anonym, 11 dec (2004), "Europe: The unwelcome guess; Turkey and the European Union", *The Economist vol. 373*.

Anonym, 17 sep (2005), "Europe: When to talk to Turkey; Charlemagne", *The Economist vol. 376*.

Anonym, 3 dec (2005), "Europe: An image problem; Turkey and the European Union", *The Economist vol. 377*.

Internet: samtliga texter är utskrivna den 11 dec 2006.

Kommissionen, (1999), *Regular Report from the Commission on Turkey's Progress towards Accession:*

http://ec.europa.eu/enlargement/archives/pdf/key_documents/1999/turkey_en.pdf

Kommissionen, (2002), *Regular Report from the Commission on Turkey's Progress towards Accession:*

http://ec.europa.eu/enlargement/archives/pdf/key_documents/2002/tu_en.pdf

Kommissionen, (2004), *Regular Report from the Commission on Turkey's Progress towards Accession:*

http://ec.europa.eu/enlargement/archives/pdf/key_documents/2004/rr_tr_2004_en.pdf

Kommissionen (2004), *Commission Staff Working Document: Issues Arising from Turkey's Membership Perspective:*

http://ec.europa.eu/enlargement/archives/pdf/key_documents/2004/issues_paper_en.pdf

Kommissionen, (2004), *Communication from the Commission to the Council and the European Parliament: Recommendation of the European Commission on Turkey's progress towards accession:*

http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/site/en/com/2004/com2004_0656en01.pdf

Kommissionen, (2005), *Communication from the Commission to the Council, the European Parliament, the European Economic and Social Committee and the Committee of the Regions: Civil Society Dialogue between the EU and Candidate Countries:*

http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/site/en/com/2005/com2005_0290en01.pdf